

331. V. 179.

E. TX. 1

UVAUKSIA

SYKSYLLÄ.
IMATRALLA.
RAUTATIEJUNASSA.
KEVÄÄN KEVÄT.
UKON-ILMA.

Juhani Aho

Tekijän kustannuksella.

KUOPIOSSA
1889.

KUVAUKSIA.

KIRJOITTI

JUHANI AHO.

— * —

KUOPIOSSA,
KUOPION JUDESSA KIRJAPAINOSSA,
1889.

KUVAUKSIA.

KIRJASTO

JUHANI AHO.

KUOPIONSSA.

KUOPION KUDESSA KIRJAPAINOSSA.

1888.

Syksyllä.

SYKSYLLÄ.

ÄLLYSKY

Syksyllä.

(Kuvaus Kuopiosta.)

On ikävä, pitkäväteinen, pahasiivoinen ja surullinen syksy. Ei näytä olevan talven tulosta puhettakaan. Välistä se kyllä on lähestyvinaan, vähän vilakduksesta näytäkseen, mutta sitten kohta taas katoaa teille tietymättömille. Iltasilla joskus sattuu, että vieraisilta kotiinsa palaavat kaupunkilaiset ihmeekseen keksivät selkeän taivaan ja sieltä kiiluvat tähdet. Ja vakuuttavat toisilleen, että kyllä nyt yöllä kylmää ja että huomenna

kalahtaa kengän korko routaiseen katuun. Mutta kun he aamulla heräävät, kuulevat he jo vuoteelleen, kuinka vesi läkisissä nurkkaränneissä pitää hermostuttavaa korinata, ja kun nousevat lämpömittaria kurkistamaan, näkevät he pitkiä vesikyyneliä, jotka lasia myöten alaspäin valuvat. Ulkona sataa, ja poudan ja pakkasen toiveet ovat taas rauenneet.

Taikka jos ei sada, niin ainakin on usvaa ja kosteutta ja pahaa siivoa kaduilla. Pilvet roikkelehtavat melkein puiden tasalla ja savu piipuista painuu alas, että melkein maata viistää. Eikä Puijoakaan näy kuin puolet. Näyttää siltä kuin tuo komea, köyryselkäinen kukkula olisi paneutunut pitkäkseen pitkin maan pintaa kuin kameli ylhäältä päin tulevan painon pakoituksesta. Harmaata, ahdasta, painavaa ja märkää! Ei mitään vaihtelua

silmälle eikä korvalle mitään kuulemista. Esplanaadi lialla, puut hataroina ja harvoina, ja kun kello tornissa lyöpi, niin kuuluu sen ääni niinkuin sukan sisästä. Kuinka tyytymättömän näköisenä Snellmankin, jonka paljaita kasvoja pitkin valuu ikuinen kosteus. Siellä täällä nuuskiskelee puitten juuria märkä koira, karvat limaskaisina ruumista myöten ja häntä roikkelehdellen koipien välissä. Ja tuolla kulmassa värjöttelevät ajurit, hatuolierit levällään, etsien varataivasta räystään suojassa, sill'aikaa kuin hevoset pää jalkain välissä seisovat synkkämielisinä ja tuumivat tämän maailman kurjuutta. Ei ole heillä enää rantaankaan kiirettä, sillä laivat ovat lentäneet talvisille teloilleen ja vihellykset vaienneet. Vilkas elämä on satamasta kuollut ja autioina ammottavat makasiinilaiturien

mustat kupeet. Suuri, kylmä syksyinen laine vaan yksin siellä elämöipi. Uhkaavana vyöryy se paalujen väliin, puistelee keltaista harjaansa ja päristelekse vihaisesti.

Eikä tuo tuollainen ilmanala voi olla ihmiseenkään vaikuttamatta. Matalan taivaan raskaus se häntäkin painaa, litistää ajatukset alleen ja puristaa tunteet näkymättömiin. Vilkkaus kangistuu ja iloisuus kyyristyy sydämmen syvimpiin sopukoihin, niinkuin elohopea talvipakkasella. Vai kohtasitteko yhtään säteilevää silmää ja kuulitteko ulkona ainoatakaan naurun helähdystä? En ainakaan minä.

Ja jos olisin nähnyt, niin olisin kummastellut. Sillä sellainen on ihminen vielä. Kun valo hänen huoneestaan puuttuu ja paksut uutimet peittävät päivän, niin matelee hänen mielensäkin

mantereen varassa. Hän elää horrok-
sissa, liikkuu hitaasti ja värisee omaa
tyhjiyttään. Ei voi ajatella mitään eikä
keksiä mitään alkuperäistä. Ja miten-
känä voisikaan, kun kahdelta puolen
ahdistaa pimeä ja kaksi puhdetta pih-
tiensä väliin puristaa.

Ja jos ei olisi jokapäiväisen elämän
huolet häntä herättämässä ja leivän mur-
heet kylkeen kutittelemassa, niin nuk-
kuisivat kaikki, kuorsaisivat selällään ja
antaisivat maailman mennä menoaan.
Makaisivat kuin karhut konnossaan
odottaen taivaan kannen kohoamista ja
valoisamman aamun koittoa. Sellaisia
eläimiä he olisivat.

Semmoista se oli koko syksyn. Ja
sentähden sitä odoteltiin kylmää ilmaa
ja talven tuloa kuin — kesää. Odo-
tettiin, että yhtäkkiä tuuli pohjolaan

kampeaa, puhaltaa napapiirin kylmyyttä sekaan ja karkoittaa pilvet.

Ja niinpä tekikin. Kohotti harmaan esiripun melkein huomaamatta ylemmäksi, puhdisti ensin sumuvaipan Puijolta ja taas köyristi vanhus kyömyisen niskansa, nosti kuin ahven harjaruotansa pystyyn ja siinä se nyt seisoo juhlallisena, synkkänä ja totisena. Puijolta päästyään ryntäsi sitten puhuri tavallisella tuimuudellaan puhdistustöitään jatkamaan. Tarttui pilvien liepeihin, repeli niitä säälimättömästi ja heitteli palaisia edelleen menemään. Repalaiden välistä kohta kirkasta taivasta välähti, aurinkokin sai sananvuoroa ja pian paistoivat läheltä ja kaukaa kukkulat ja saaret ja Kallaveden kaukaiset salmet. Suuret selät tekivät kuitenkin vastarintaa. Levittivät sieramensa ja hengittivät uusia

usvia entisten sijaan. Harmaata huurua kumpuili ylös ja aikoi muodostua pilveksi.

Mutta ne, jotka Kallaveden vanhaan tunsivat, sanoivat että viimeisiä henkiään se vetelee. Puhdistaa keuhkonsa ja kuolee. Ja kohta sillä on jäinen kalvo silmien päällä.

Eivät saaneet huurut kuitenkaan kauan aikaa kokoontuakseen. Yhä kipakammaksi kiihtyi pohjonen ja kehittyi siitä vähitellen vihavoivaksi viimaksi. Tähdet paloivat seikeinä ja leimuten kuin lumisateen edellä ja pikkuseksi aikaa puhaltautuivat revontuletkin pärskymään.

Mutta kun oli yön puhaltanut, niin tyyntyi siitä aamupuoleen. Tehtävänsä oli tehnyt pohjolan poika. Ja kaupunkilainen heräsikin siihen, että kuuli kovaa kolinata kadulta. Hypähti vuoteeltaan ja tunsu raittiin kylmyyden huoneessaan.

Kiiruhti ikkunaan, repäsi auki uutimen ja sieltä lävähti hänen silmiinsä hehkuva hohto. Koko kaakkoinen taivas oli kuin tulen vallassa olisi hulmunnut. Ikkunan lasiin olivat vesipisarat kiinni jäätyneet ja lämpömittari näytti viiden pykälän pakkasta.

Hän sukki vaatteet päälleen ja kiiruhti ulos. Kengän korko nyt todellakin kalahti katuun ja ajurien rattaat pitivät hilpeätä helinätä, niinkuin olisi rata ollut rautaa ja tie teräksestä alla. Savukaan ei enää levottomasti maata kohden puskenut; valkeana, rauhallisena kiemurana kumpuili se kirkkaalle taivaalle. Esplanaadin koivut näyttivät valosta täyteläisimmiksi paisuneen ja hulakehteleva koiraparvi temmelsi sen laidasta toiseen. Tornin kello löi kirkkaasti ja kuuluvasti. Ja Snellmannin kasvoista sai taas säteillä jalo puhtaus.

Paino oli ihmisten hartioilta pudonnut. Ne kävelivät kuin uusissa vaatteissa ja askel oli notkea ja käynti rivakka. Silmät loistivat kirkkaina ja poskipäillä hehkui terveyden puna.

Minä kävelin rantaan. Poikaparvi oli jo luistelemassa ja jalan alla kura-kehteli hieno jää. Siellä oli huutoa, mellastusta ja iloista ilvettä. Suuri syksyinen laine oli kuolemaisillaan. Väsyneenä loiskahteli se laiturin reunaan ja pää nyökkäsi kuin torkuksissa. Ei sillä näyttänyt olevan enää omaa tahtoa ollenkaan eikä tekemistä mitään. Odotteli vaan, että kokonaan tyyntyisi, saadakseen suoraksi heittäytyä ja kangistua kuolemaan.

Mutta illemmalla vetäytyi taivas taas pilveen. Näytti kuin olisi joku ilmainen olento hiiviskellyt taivaan kanta pitkin

ja kevyellä kädellä levitellyt hienoja huntuja kerroksen kerrokseltaan auringon eteen. Oli kuin olisi jotain odottamatonta valmistellut. Mieli kävi jo vähän tyytymättömäksi ja ajattelin, että nyt se taas alkaa. Ja otsa rypyssä odottelin minä vesipisaroita poskilleni. Mutta vettä ei näkynyt. Sen sijaan leijailee sieltä verkalleen alas jotain valkoista ja hentoa. Laskeutuu alemmaksi, tulee yhä lähemmä. Minä ojennan käteni ja yhtäkkiä ilmaantuu hihalleni pieni valkoinen pilkku . . sitten vielä yksi . . kaksi . . kolme . . ja yhä enemmän.

Satoi lunta. Ei tuiskuttanut, vaan seuloa tupsutteli. Ja pehmeästi, kenenkään kuulematta levittelihe siinä valkoinen, nuoskea vaippa yli maan. Ja se vaippa oli niin taipuisa, että panihe jokaisen epätasaisuuden mukaan. Jäi

riippumaan puitten oksille ja huoneiden räystäälle. Ojensihe lankkuja myöten ja tartuskeli ikkunan pieliin. Asettui pitkin suuria toria ja leveitä katuja.

Jalkain alla narskahteli niin hauskasti. Yhtäkkiä kuulin minä kulkuset ja ohit-seni suhahti hevonen ja reki.

Ja niin oli surullisesta, ikävästä syksystä tullut hauska ja iloinen talvi.

*

Mutta eihän siitä sittenkään tullut talvi. Toteutumatta jäävät täällä suuremmatkin toiveet. Alkoi taas satamaan vettä. Satoi taivaan täydeltä. Nielasi hienon lumen ahnaasen kitaansa. Roudan sulatti ja lian kuohutti.

Ja yhä kestää se ikävä, pitkäveteinen ja pahasiivoinen syksy.

1886.

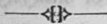

ruippunsa puitte oksalle ja muoiden
 myyville. Ojensin hankkia myöten ja
 lauskein ikkunan oviin. Asettui pitkin
 suuria toria ja heville kantoja.
 Ja kaisin alla narskakehii niin harskasti.
 Yhessäkin kaulin niin kulkuset ja ohi-
 ueni sahahti hevonin ja reki.
 Ja niin oli sauhhista ikävistä sy-
 vistä taitut hankka ja hoinen talvi.
 Motta eihän siinä sitenkään tulut
 talvi. Torstamatta jättyi 1883 suu-
 remmaksi toiver. Alkoi taas sataman
 vettä. Satoi talven tyhjiä. Nielasi
 hienon ihmisen ahaasen kitaransa. Roudan
 sulatti ja hien kuohttti. Hottunut ahaas
 ja yhä kestää se ikävä pitkävetoinen
 ja parasiivoinen sykky.
 1883.

IMATRALLA.

Imatralla.

Ajoimme Lappeenrannasta Imatralle menevää maantietä myöten. Keli oli kova syksyinen routakeli. Sadevesi oli täyttänyt kuopat ja lyöpymät, jäätynyt niihin ja tasoittanut tien siloiseksi kuin hevoisradan.

Virkeäkielinen karjalainen kiidätti pienoisella punillaan nelipyöräisiä ajopeliä mäkilöistään alas, niin että poskissa särisi ja sydänalassa tuon tuostakin sytkähti somasti. Puolitermässä nakkasihe

hän maantielle rattailtaan, juosta reppasi rinnalla, mutta yppylän laelle noustua oli hän taas takaisin istuimellaan, huulet massahtivat ja virstapylvään väliä oli tuskin kahden ajatuksen aika.

Taivas oli paksu ja harmaa; paikotellen oheni se vaan sinisemmäksi, mutta selkeää sinistä ei näkynyt. Luultavasti laittautui se lunta satamaan, hiiviskeli hiuteita heittelemään tyveneeseen, tuulematomaan ilmaan. Metsä seisoi synkkänä kahden puolen tietä. Lehdettömät puut sojottivat suorina ja viluisina, kuuset eivät katsoneetkaan kupeelleen, mutta petäjikkö näytti hiukan ystävällisemmältä ajavalle, oksat taiteellisesti taivutettuina eri muotoihin.

Alkumatkasta tapasi tie tuon tuostakin jäätyneen lahdelman suurta Saimaata ja siellä täällä aukesi salmien

lomitse osa aavaa ulappata. Mutta sitten poikettiin mäntyiseen metsään eikä vettä näkynyt vilahdukseltakaan, ennenkun oliin Vuoksi silmien edessä.

Virkku varsa polki alleen vallan tietä puolen kolmatta peninkulmaa, uutterasti, uupumatta. Mutta sitten poikkesi se syrjäpolulle ja Imatralle oli vaan viisi virstaa jälellä.

* * *

*

Pitkin matkaa pysyi Imatra mielessä. Vaikka olisikin välillä muuta miettinyt, aina astui se vähän väliajan perästä uudelleen esille. Matkan lyhetessä veti se yhä voimakkaammin puoleensa. Siitä oli kuultu kaikenlaista kerrottavan, joka nyt johtui yhtämittaa mieleen . . . Kun kosken partaalla seisoo ja katsoo kauvemmin kuohuihin, alkaa päätä viipottaa

ja haluttaa veden vietäväksi heittäytymään. Usein sattuu, että elämäänsä kyllästyneet antavat lumota luontonsa ja päättävät päivänsä Imatrassa. Pari kolme kuukautta sitten, viime kesänä, ajoi nuori nainen Pietarista varta vasten sinne. Hän tuli, tilasi huoneen hotellissa ja harhaili mustaan surupukuun puettuna kauvan aikaa kuutamoisena yönä puiston käytävissä ja seisokeli pitkät hetket kaiteesen nojaten ja tuijotti alas aaltoihin. Palasi jälleen huoneesensa ja kauvan kuului hänen levoton astuntansa yläkerrasta. Viimein taukosi kävely ja nainen nähtiin taas, harva huivi hartioilla, laskeutuvan alas rappuja, käyvän ulos ja katoavan koskelle päin. Sitten ei häntä enää nähty, ennenkun päivien perästä, jolloin ruumis löydettiin Imatran alta suvannosta.

Tämä ja monta muuta samantapaista, jota olin kuullut ja lukenut, tunki ajassa mieleen. En ollut ennen Imatralla käynyt. Korva koetti kuvaella kohinankin ja silmä saada edessään kohoamaan kahden kallion välin valkoista vaahtoa. Mutta vaahto ei saanut vauhtia alleen ja kosken kohina muuttui hongikon huminaksi. Kuta lähemmäksi tultiin sitä levottomammaksi muuttui mieli. Tuntui sama tunne kuin odottaessa esiripun ensi nousua jonkun mainion kappaleen näytäntöiltana. Taikka kuin pitkän päivän junassa ajettuaan alkaa lähetä suuri outo kaupunki, ja vaunujen akkunoista välkivät lyhdyt ja kauvempaa kajastaa taivaalle katuvalaistuksen vaalean punanen loimo, niinkuin tulipalosta. Sydänelässä hiukan ahdistaa ja hengen veto käy vavahdellen.

Yhtäkkiä välkähtää vettä leveä juova tuolla alhaalla laaksossa.

Se on Vuoksi. Juuri sitä samaa vettä, minkä Imatra äsken on suustansa syössyt. Levollisen näköisenä se juostajollottaa jyrkkien rantainsa välitse. Tie viepi maantieltä takaisin metsikköön ja Vuoksi katoaa. Ei ole enää kuin virstan verta Imatralle. Käsketään seisottaa hevonen ja koetetaan kuulostaa kohinaa. — „Metsä se on, joka humisee“, sanoo toverini. Mutta mies väittää kuuluvan Imatran äänen.

Alkaa näkyä kattoa koivikon yli. Se on Imatran hotellin harja. Samassa harvenee lehto oikealla puolen tietä. Alhaalla notkossa vilkkaa valkoista. On niinkuin lammasmaa laukaten laskisi veräjämästä poikki. Ne ovat Imatran alkuhuja, jotka silmittömiksi säikkyneiden näköisinä pakenevat toisiaan.

Hetken kuluttua karahdutetaan portista pihaan ja ollaan ravintolan rapujen edessä.

Silloin aukeaa esirippu ja me seisomme silmäkkäin Imatran kanssa.

* * *

*

Hotellin päitse, joka on rakennettu siihen, missä ahde alkaa olla viettävä, riennämme rinnettä alas, kunnes kaide tulee vastaan. Juostessa tuntuu siltä kuin tahtoisit yht'äkkiä ahmia kaikki, ottaa yhdellä ainoalla silmän siemauksella koko Imatra.

Vaan vielä ei näy siihen, mihin seistumme, käsin kaiteessa kiinni ja sen yli etehenpäin nojaten, ei näy muuta kuin yläjuoksu koskea. Niska nielee vettä ahnaasen kurkkuunsa, mutta vesi vilisee vielä alas sileänä mustana pintana. Pai-

kotellen se vaan valkenee ja pärskähtelee keskivirran kivissä virkeinä vaahtokimppuina ylös. Ne ovat kuin kipinöitä syttyvästä hiiloksesta. Mutta vasta alempana leimahtaa Imatra ilmituleen.

Jyrkät raput vievät keskikohdalta koskea alas aivan kuohujen rajaan. Rapujen päässä on lautainen lava ja sen kaiteen takana tanakka kääkkyräpetäjä, joka on kouristautunut kallioon kiinni ja ojentaa oksiaan vaahtojen ylitse. Alas laskeutuessa sitoutuu silmä siihen, ei kääntelee kummallekaan kupeelleen, ei näe muuta kuin sen pienoisen petäjän ja petäjän takana tuon valkoisen vaahton.

Vaan niinpiankuin seisoo alhaalla lavalla, ottaa Imatra omakseen. Pauhina puhaltaa kuin pyry pään päällitse ja tietämättään tunnustelee jalka tukea alleen.

Sillä kahden puolen kuohuu kihisten koski, karkaa jalkojen juuritse huimaa-

vana hehkuna eikä ole enää tervettä paikkaa sen pinnassa. Kallioiset rannat supistuvat toisiinsa kaitaiseksi väyläksi. Saimaan selkien suunnaton paino musertaa möyhyksi liiat vetensä niiden väliin. Ennen rauhalliset laineet, jotka lipatellen retkeilivät saaresta saareen ja iloisessa karkelossa rinnakkain hyppelivät alas ylempänä olevista koskien korvista, taistelevat tässä verivihollisina tuiminta taistelua. Ne ryntäävät kuin hätääntynyt väkijoukko palavasta teatterista yhden ainoan oven kautta ulos. Aalto ajaa aaltoa, kuohu karkaa kuohua niskaan. Toinen koettaa toistaan paeta, päästä edelle, ennättää ohitse. Hän heitäksee pitkäkseen, ojennaikseen etehenpäin, ottaa huohottaen sylvä pitkän hyppäyksen ja pyrkii pakohon. Mutta toinen pakkaa päälle, tunkee irvellä ikenin kintereille.

Iskee keihäänsä keskelle selkää ja ru-
sahtaan katkeaa keskiruumis. Pääpuoli
retkahtaa taapäin, hypähtää taas ulvah-
taen ylös, kimpoo kiljaisten jällelleen ja
suistuu vainoojansa vaahtoavaan syliin.
Tämä jo voiton riemusta köyristäkse
kääpyrälle, koukistaa selkensä ja ase-
takse uuteen laukkaan. Mutta silloin
saavuttaa hänet sekunnin kuluttua koston
kauhea käsi. Seuraava laine lähätäkse
päälle kuin tiikeri takaapäin, tulta sie-
ramistaan tuhkaisten. He takertuvat
toisiinsa, kierrähtävät kerran vaan ja
katoavat kuperkeikassa kuulumattomiin.
Sillä heidän päällensä pudotakse paksuna
paatena koko väylän levyinen vesivuori
ja luhistaa taistelijat tuhannen möyhyksi
toisen toista kalliorantaa vastaan. Päät-
kin menevät pieniksi pirstaleiksi, aivot
roiskavat ylös korkeuteen kuin veri valta-

suonesta ja haihtuvat huippunsa laella hienoksi usvaksi, jonka ilman henki kiihättää kohtisuorana kohoavan kallion kylkeen. Pakkanen painaa sen sitten kivehen kiinni siniseksi jääseinäksi, joka alkaa alhaalta kuohujen rajasta ja ulottuu ylös aina kanervan juureen. Ja kun taistelu alhaalla on tuiki tuima ja taivas selkeä ja tyven ja pakkaneen ylhäällä pureva, niin asettuu tämä byökyjen hienoinen henki aina kuusen kaarnaan, paneutuu pitkin petäjien pintoja ja ripustautuu koivun ritiseviin rihvoihin heliseväksi hilehistöksi.

Ja yhä vaan kestää tuota vaahtoisata voimain ponnistusta, tätä tuimaa aaltoveljen temmellystä aaltoveljeä vastaan. Kuplia syntyy ja kuplia kuolee, alituisesti uudistuvat muodot ja vivahdukset vaihtelevat. Mutta ulvonta on yksi,

huuto ja pauhu pakahtumaton, eikä vä-
sähdy vetten vihainen vimma.

Me seisomme kauvan samalla sijalla,
kyynäspäillä kaidetta vasten nojaten.
Seisomme turvallisessa tyvenessä, kuin
jalopeurain häkkiristikon takana. Ne
kiljuvat sieltä sisästä kiukkuaan, selkä-
karvat sähköä sähisten ja simät iskien
ilkeätä tulta. Mutta me hymyilemme
tyvenesti ja heitämme härnätäksemme
peperipalasen leijailemaan alas. Se lii-
telee kuin lumihiude hiljaisella säällä ja
lähenee kuohuja ja aikoo antautua. Sil-
loin koskettaa siihen ilman henki ja hiu-
kan kohottaa. Se ei putoa, se pelastuu,
se uipi ilmassa yli Imatran! Vaan yh-
täkkiä ojentaa ulottimensa aallon harja,
pirahuttaa pisaran paperiin ja siinä sil-
män räpäyksessä painuu se kuin pinta-
perhonen lohen kitaan.

Kauvan kesti, käsi kaidetta vasten nojaten, katsella, ennenkun silmässä selvisi kuva kuohujen sekavasta melskeestä. Mutta kuta kauvemmin niitä katselit, sitä useamman kuvan ne kiertivät esille. Ja sitä suuremmiksi ne sukeutuivat. Sillä Imatra kasvaa katsellessa, se suurenee silmiesi alla ja kohoo yhä korkeammaksi kuin vuori kuta likemmäksi sitä lähenet.

Ja kuta alemmaksi astut sen alajuoksua kohti.

Kalliokuurna kapenee siellä kapenemistaan suvantoa kohti. Siinä, missä se syöksee sisuksensa suvantoon, on kaikista kaitaisin kurkku. Ja juuri siinä on kuohu kiihkein, temmellys tulisin, veden vimma vihaisin ja ärjy kaikista äkäisin. Luohan kuitenkin pois siitä silmäsi vielä vähäksi aikaa. Katasta ensin ylöspäin pitkin kosken koko pituutta! —

Mistä luulet vuodattavan vetensä Imatran? Taivaastahan sen tulevan näet, putoavan alas pilvistä suoraan. Sillä yhteen sulavat siellä kaukana kosken niskan valkoset vaahtopäät ja vaalean harmaa pilven perusta. Pilvistä putoava lumi liittää ne vielä likemmäksi toisiaan etkä eroita enää, mikä on taivasta mikä vettä.

Ja kuleta sitten katseesi hyrskyjen huippuja myöten ja anna silmiesi seurata veden vyörinää myötä virtaan. Kuohut sulavat siellä toisiinsa ja huikkeimmat huiput vaan ylenevät yli muista, niinkuin villinä karkaavassa valkoisessa hevoislaumassa leiskahtavat menon mylläkässä hirnujen liinakot harjat ja orivarsojen tuuhea otsatukka. Näin nähden ei Imatra enää näytä vihaiselta ja vimmastuneelta. Se on kuin leikkiä löisi

ja hurraisi ja huihkaseisi ja valkoliinoja liehuttaisi.

— Tuolla tuonnempana niin, mutta kuta alemmaksi silmäsi solutat, sitä totisemmaksi käy taistelu. Tässä edessäsi on taas ottelu elämästä ja kuolemasta ja voitto on vaan väkevämmän. Hymy karkaa huulilta ja kasvoille kasvaa tuijottava jäykkyys, sillä tuntuu siltä kuin joka hetki allasi kallion kieleke kahdeksi lentäis ja sinä sen selässä syöksisit suin päin suvannon pohjaan. Hirmumyrskynä huminoi kosken kuohu ja jalan alla on jyhme kuin jättien pajassa. Kallio likistää kahden puolen ja tuskissaan taittuu vesivuori terävälle harjalle niin kuin kiila, jota kiihkeästi ajetaan liika ahtaasta aukosta sisään.

*

*

*

Olet koettanut katsella kohdallesi koskeen, sen yksityiskohtia tarkastaa ja päästä sen salaisuuksien perille. Kotvan saat kuitenkin koetella, ennenkun silmäsi yhteen kohtaan seisottuvat, sillä veden vauhti viepi ne muassaan ja luisakahuttaa aallon harjalta alas suvantoon. Mutta kun vihdoinkin olet voittanut veden vilinän ja naulinnut silmäsi samaan sijaan katsomaan ja kun Imatran suuruus ja salaisuudet ovat kuviksi selviämäsillään, silloin käy koski kateelliseksi kauneudestaan. Se sitoo tietämättä silmäsi siihen, mihin olet tuijottanut, pitää ne hallussaan lumottuina yhteen pisteeseen eikä tahdo enää antaa takaisin. Ja samalla alkaa se mieltäsi muuttaa, kokoilee sydänalasi salaisimmat säikeet, käärii ne kätensä ympärille ja vanuttelee ja vetää. Tuntuu siltä kuin hervontuisi

jalkasi ja Imatra sinua hiljalleen imisi itseään kohti. Puut toisella rannalla näyttävät siirtyvän sijoiltaan ja vastakkainen kallioseinä alkaa väistyä vasemmalle. Päätäsi huimaa ja sinua horjuttaa hiukan koskea kohti. Mutta sinä näet vaan kuohun keskellä koskea, joka vyöryy ja velloo ja viekoittaa . . ja tuossa tuokiossa aina muotonsa toiseksi muuttaa.

Yhtäkkiä ei kuulukaan enää peloittava pauhina eikä näy veden vihainen vimma. Kuuluu vaan hurmaava humina ja vaahto allasi vaihtuu villavasuksi, joka lasna ollessasi veti vastustamattomalla voimalla puoleensa, sisäänsä hyppyytti ja peitti sinut päätäsi myöten pöllyäviin lepereihin.

Jos malttaisi koski kauvemmin kiehtoa ja antaisi vaahton vielä hetkisen

viekotella, niin ehkä ennen pitkää saisi sinut aalto anastetuksi ja äkkiä solahtaisit alas liukkaalta kiveltä. Mutta se ei ymmärrä aikaansa odottaa; tahtoo saada sulin käsin saaliikseen. Arvaamatta aikoo se sinut altapain ottaa, ojentaa kielen kidastaan ja koettaa nuolasemalla temmata tasapainon jalkaisi alta. Mutta silloin korahtaa kylmä vesi kallion halkeamassa ja pisara pirahtaa siitä poskelle. Lumous on luotuna yltä ja jalka jännittyy kallioon kiinni. Ja voimatonna saa aallon huippu vaipua tavalliseen väyläänsä takaisin. Mutta mennessään läiskähtää se kuin siiman polveke pitkän piiskan päässä ja sylkää kiihkeästi kuin vimmastunut kissa sihisevän syljen yli koko kosken, toisesta kalliorannasta toiseen.

Edestakaisin mittaili silmämme suvannon suussa Imatran kiitävätä kulkua, milloin kiiveten pilvien rajalle sen ylimmäisien huippujen laelle, milloin laskien alas, milloin seisattuen samaan paikkaan pitkäksi aikaa.

Mutta lopuksi heittiivät nekin uuvuksissaan aaltojen harjoja myöten suvannon syliin, joka pyöreään kattilaansa kätkee hyrskyvät hyökypäät ja laittaa niille leposian hetkeksi.

Ikäänkuin läähättäen laskeutuu lainneitten orhilauma siellä kyljelleen ja voimattomina retkahtelevat nyt rantoja pitkin nuo äskcn niin pystyt päät. Väsyneinä ojentelevat ne vapisevia jäseniään ja suljuvat takavirrassa tiedottomina rantakiveltä rantakivelle. Kunnes pyörre ne tempaa mukaansa ja syöksee Imatran alakuohuista alas Vuokseen, joka

joukeana juovana taas vuorostaan soluttelee Saimaan sinilaineita Laatokan laajoja vesiä kohti.

*

Meitä oli kaksi katsomassa, toverini ja minä. Seurasimme toisiamme ja ihailimme yhdessä, mutta emme sanaakaan vaihtaneet. Ääneti vaan seisoimme.

— Eikö lähdetä jo?“ sanoi hän.

Ja me astuimme rattaille ja ajoimme pois.

Mutta ajaessamme riehui ryöpyten Imatra aivoissani, eikä suvainnut siellä sijaa muille kuville kuin omille valtaville vaahtopäilleen. Kesti kilpailun rattaiden rätinän ja rautatiejunan jyrinän kanssa.

Kun illalla taas vaipui vuoteelleen Helsingissä ja sulki silmänsä, asettui se eteen pienimpine pirahduksineen. Kiehui,

kuohui ja kihisi . . järisi, jyskyi ja jytisi . . vyöryi, vaahtosi ja vimmastui.

Mutta sitten se siliämistään silisi ja vaihtui vähitellen tuoksi vaahdon valkoiseksi villavasuksi. Pyörteet pehmenivät pumpulipilviksi ja sielu ajoi hiljalleen unien suloiseen suvantoon.

1888.

RAUTATIEJONASSA.

Rautatiejunassa.

Pisti päähän tehdä huvimatka marraskuussa, keskellä synkintä syksyä. Oli kyllästytty Helsingin kaduilla kävelemiseen ja lähdettiin suotta aikojaan rautatietä ajamaan. Arveltiin, että syksyiset maisemat ja niiden synnyttämät omituiset mielialat tarjoisivat hauskuutta ja vaihtelua ehkä enemmänkin.

Oikein nauttiaksemme ympäristöstä ja omasta olemuksestamme istuttiin toisen luokan mukavalle sohvalle, nostettiin

jalat vastakkaiselle puolelle ja oltiin kuin teatteriloosissa.

Sanan parreksi on tullut maisemien rumuus meidän rautateittemme varrella. Tuossa on esimerkiksi Malmin laaja tasanko. Hiljainen tuhuttava vesisade harmentaa horisontin äärettömän yksitoikkoiseksi ja mustuttaa huoneiden seinät. Maantie näkyy olevan lialla ja sitä pitkin ajava mies ei vaatteittensa värin puolesta eroa ympäristöstään enemmän kuin varis kyntömullasta.

Ikkuna tulee alavan suon kohdalle. Lehtipuut suopellon pientarella harrottavat paljaine oksineen, sarat eroittuvat toisistaan mustareunaisten ojien kautta, jotka ovat vettä puolillaan. Mennä su-rahdetaan kallioseiniä halki, jotka näyttävät kosteilta ja värisyttävän kylmiltä ja antavat junan juostessa läpi ilkeän

kai'un itsestään. Se muistuttaa vankien kahleiden kalinaa. Matalarantainen järvi, joka on jäätynyt, mutta jää veden vallassa, on hetken aikaa silmän alla. Tuskin voi eroittaa epämääräistä mäkitupaa sen pisimmän pohjukan perältä. Taikka rasahtaa alla lyhyt rautatiesilta ja vilahtaa likavetinen virta. Rannalla seisoo pesijänainen, märän näköiset hammet korkealle käärittyinä ja paljaat pohkeet kylmästä punoittaen. Hän tuskin päättään nostaa, ei heitä katsettakaan tänne ylös, jossa joka päivä mukavuuden maailma hänen ohitsensa selkäkenossa kiidähtää. Se ei kuulu häneen.

Mutta kaikki tämä rumuus, ikävyys ja alakuloisuus ei tunnu siltä, miltä luulisi tuntuvan, kun katsoja istuu toisen luokan vaunussa ja polttelee hyvähajuista sikaria. Kun kukin kohta vaan hetkisen

aikaa kohdalla viipyy, kun tietää ettei sinne tarvitse jäädä, vaan saa yhä eteenpäin kiittää, niin näyttää ruma olevan kaunista, ikävä tekee virkistävän vaikutuksen ja alakuloisuuden sijasta ikäänkuin hartioiden ympärille kietoutuu turvallinen hyvän voinnin vaippa.

Ja miltei ilosta hypähtelee mieli, kun veturi pitkällä puhalluksella ilmoittaa ison aseman tuloa. Punanen ratavahdin asunto, kallion kielekkeellä seisoen, keikahtaa ohitse. Viereen ilmaantuu sivuratoja. Niiden päälle siirrettyjen tavara-vaunujen seinät humahuttavat pimeään eteen ja samassa taas jällelle jääden viskaavat vaunun valoa täyteen.

Toisessa paikassa odottaa toinen vastaan tuleva veturi ja juna. Siellä pistää päänsä ikkunasta venäläinen sotamies ja kuuluu virsselin sävel. Nainen, joka

näyttää kauniilta, pitää puolet kasvoistaan näkyvissä, toinen puoli on ikkunan pielen peitossa. Tuonnempana vaunussa nukkuu joku. Sitten seisattuu juna aseman eteen, jonka sillalla kävelee edestakaisin odottavaa väkeä. Ja taampana paistaa sen seinä punaisista, sinisistä, keltaisista ja kaiken karvaisista ilmoitustauluista iloisen kirjavana.

Me astumme ulos. Asemasilta on sateesta liukas. Silmä kulkee pitkin sen reunaa, seuraa vaunujonon kuvetta ja teroituu kauvaksi kapenevaa rataa myöten pitkän näköpiirin perille, josta jo loistaa oheneva taivaan ranta ja ennustaa etempänä kirkasta poutaa ja syyspäivän raitista auringon paistetta.

Viehättävän vaikutuksen tekee asemahuoneen katettu ruokapöytä. Silmä sipaisee sitä ja sen ruokalajeja kuin keveällä

hellivällä kädellä. Alkaa viinapöydän tuoreista tarjottavista, kiepahtaa samo-vaarin laelle, laskekse alas pitkin kahvikuppiriviä kulkemaan, viivähtää puhdas-
kasvoisen bufettineiden olkarosetissa, lehahtaa siitä hedelmä-astiaan, joka kukkivana ja kauniina kohoaa kaikkien keskellä ja ylinnä muita viinirypäleineen ja punehtuvine omenoineen, ja päättää vihdoin vaihtelevan kulkunsa mustan ruskeaan ryhmään toisella puolen pöytää, jossa hiukan juroina seisovat vierivieressään kiinni olut- ja portteripuoliskot.

Minä tartun yhteen, toverini anastaa toisen, ja saaliinemme istuudumme me mehevän annoksen ääreen toinen toiselle puolelle pöytää, välillämme vihertävä kukkakasvi valkoposliinisessa astiassa.

Hetkisen mentyä olemme entisillä sijoillamme, nojaamme entistä muka-

vammin veralla verhottuun selustimeen, kuulemme kellon soivan, konduktöörin pillin piiskahtavan ja veturin viheltää vihalsevan. Emme tunne junan liikkeelle lähtöä. Asemahuone vaan alkaa hiljälleen solua jälelle päin. Ovi oveltaan siirtyy se taammaksi. Tuossa meni viimeinen nurkka ja tuli puutarhan koivuja sijaan. Vauhti enenee. Nyt hujahti ohitse ensimmäinen telegraafitolppa, nyt toinen. Jo on kohdalla yhtämittaista metsää. Vaunumme vieterit notkahtelevat vetreästi allamme ja me niiden mukana.

Mikä lämmin tunne koko ruumiissa! Kuinka herttaisesti se leviää joka jäsenen! Hohoi sinuas hauska matkan teko ja nuoren miehen huoleton elämä! Takana humiseva Helsinki ja matkan määränä — ? Kuka estäisi meitä ajamasta

vaikka Aasian avaroille aroille yhtä kyytiä?

* * *

*

• Ilma on selvennyt. Taivas kirkastuu ja kylmenee. Vaan päivän kuljettava kaari on pieni ja vinosti valuu valo maahan. Ylimmälläänkin ollen on se ylen alhaalla. Se heittää kimpun punaisen ruskeita säteitä vaunun vastakaiselle seinälle.

Iltatunteet tulevat tunkemalla. Hiukan viluttaa. Siirryn pois ikkunasta, josta luulen vetävän. Miksi käy mieli yhtäkkiä alakuloiseksi? Annan asemien, pienten ja pahaisten, mennä menojaan. Mitäs niissä olisi näkemistä sille, joka on käynyt ne kymmenet kerrat tätä ennen . . .

• Huomaan nukahtaneeni, hetkisen olleeni horroksissa. Puistattaa kuin horkassa.

— Pankaa puita uuniin konduktööri!

-- Ja sytyttäkää lamppu!

Hän tottelee, ja ikkunasta ei voi enää nähdä ulos. Se on muuttunut mustaksi kuvastimeksi, johon ilmaantuu toverini nuokkuva pää ja hänen sohvansa selustin ja vaunun seinä. Mutta sen läpi, tuon kuvastavan seinän läpi, pilkahtaa välistä valo metsätorpasta ja välkkää avaruuden periltä pieni tuikkiva tähtönen.

Taas olemme ystäviä, mielialamme ja me. Sillä vaikutus on verraton. Olemme seisottuneet asemalle, pienelle metsäiselle. Vaunu on herennyt heilumasta. Pyörien kolina lakannut. Täällä sisällä on ihan hiljaista. Viereiseltä sohvalta kuuluu nukkuvan herran hengitys. Hän liikahtaa hiukan ja sanomalehti hänen jalkansa alla rasahtaa. Lamppu laulaa ritisevän kamiinin säestämänä. Ei ulkoakaan kuulu

mitään. Ensin muutamia askeleita, sitten ei niitäkään. Luulisi nukkuneen koko maailman. Ei ole tulevia ketään eikä meneviä. Asemasillalta näkyy liikkumatta seisovan asemapäällikön pää ja hänen vieressään toinen pää, konduktoörin. Jos he jotain puhuvat, niin tehnevät sen kuiskaamalla. Kello kalahtaa ja päättyy kolmeen läppäykseen. Kuulen, kuinka se kumajaa, kuulen, kuinka kumajaminen yhtäkkiä katkiaan. Asemavartija sulki kädellään äänivirran.

Sitten on sekunti, pari, hiipivän hiljaista äänettömyyttä. Ei risahdusta, ei luojan luomaa liikahdusta. Me katsomme toisiamme silmiin, toverini ja minä. — „Kun sirkka vielä sirittäis,“ hän sanoo puoli-ääneen. — Kuluu kotvanen, kuluu toinen. Ijankaikkisuus tuntuu kyyristäytyvän yhteen hetkeen. Ja se on kui-

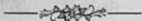
tenkin vaan sydämen muutamain tykytysten, kahden kolmen hengen vedon ylen vähäinen väli-aika.

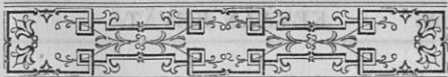
Sillä taas piiskahtaa pilli, veturi viheltää ja pieni niskaan tuntuva nytkähdys tietää, että juna on jälleen liikkeessä.

1888.

KEVÄÄN KEVÄT.

Kevään kevät.

Jouluun saakka nousee nousemistaan pimeyden tulva. Valon antaja vaipuu yhä syvemmälle ja on lopulta kuin hukkuva, jolta vaan käsi silloin tällöin vi-lahtaa veden pinnan yli.

Kuinka kaikki on siihen aikaan kolkkoa ja toivotonta. Aamujen ja iltain pitkät pimeät tavoittelevat toisiaan keskipäivälläkin. Kaitanen rako valoa repeää tunniksi tai pariaksi, niinkuin kaukainen railo etäisellä ulapalla. Mutta kohta

sulkeutuu halkeama, puhteet solmivat sormensa yhteen ja koko ihmiskunta vaeltaa kuin umpinaisen patalakin alla.

Ilma on raakaa ja raskasta ja alituisen tunne tukehtumisesta ahdistaa rintaa. Juhlain aikana tosin virvoittaa vähäksi aikaa hilpeys mieliä. Mutta se on keinotekoista ja katoaa kohta kuin joulu kuusen kynttilät ovat pohjaan palaneet. Ja kuinka monella on kynttilät? Matallissa majoissa tuikkaa läpi talven päre pihdissään.

Puuttuu päivää. Ei ole aurinkoa, jonka valo aukaseisi ajatukset levälleen ja kouhottelisi kutistuksiinsa menneet mielet. Katseet kulkevat ikkunata kohti ja etsivät avaruutta. Vaan vastassa on pikimusta muuri, joka ei näytä muuta kuin oman unisen pöytäkynttiläsi ja pienen huoneesi harmaan haaleat seinät.

Ei tee mieli mihinkään. Ulkona on alituinen tuisku ja pakkanen. Viima viiltää kuin veitsellä poskeen. Kuiva pyry polttaa suojattomaan sierameen kuin kiehuva poro. Reen jalas on niin kuin tervaan takertunut ja suksimies uskaltaessaan ulos hangelle hupsahtaa kuin jauhohinkaloon. Tietä naapuriin on vaan kaitainen polku kinosten välissä ja senkin tupruaa joka toinen päivä umpeen.

Ihmisten toiminta on hidasta ja haukottelevaa. Välttämättömimmät tarpeet tehdään, muut saavat maata. Kelin kierteys vaikuttaa mieliinkin. Aivot tekevät työtä vaan puolella ponnellaan ja mielikuvitus liikkuu vaivaloisesti niinkuin lapsi isän suurissa saappaissa.

Vai onko kukaan joutunut oikean innostuksen valtaan joulukuussa? Ja

onko tammikuussa toimittu muuta kuin tuhertamalla?

Mutta sitten hiipii hiljalleen huoneesen helmikuu ja kulettaa kintereillään maaliskuun. Et tiedäkään sen tulosta, ennenkun se siinä on. Se ilmautuu kuin poutaperhonen ikkunaasi ja lepättelee siipineen lasia vasten. Kun riennät sitä katsomaan, niin lehahtaa se pois ja pakenee tervehdystäsi. Mutta se on jättänyt sijallensa jotakin. Hämmästyen huomaat sinä, että päivä on pitennyt, että etelän taivas hohtaa ja että aurinko on ylhäällä vielä, vaikka sen entiseensä nähden olisi pitänyt jo aikoja sitten piiloonsa paeta.

Ja joka päivä tulee hän samalla tavalla takaisin tämä valon vieno kyyhky-nen, uusi oliivin oksa nokassaan. Se tietää, että pimeys on puhkaissut poh-

jansa, että laskeutumistaan laskeutuu sen tulva, ja että aurinko kohoo yhä korkeammalle kuin saari sumean meren keskellä.

Vaihde tapahtuu niin tasaisesti, ett'et taida sen tuloa hetkeä tarkoilleen määrätä. Mutta kun päivänä muutamana astut ulos asuntosi eteen, niin tunnet hangen hienosti hajahtavan ja ilmassa on omituinen tuores tuoksu. Lumi sulaa jo seinävierillä ja räystääs tipahuttaa hienoimmalta huipultaan tuolloin tällöin vettä pienoisen välkähtävän pisaran nuoskeaan lumeen. Hanki heloittaa niin valkealle, että silmiä häikäsee hetkiseksi. Taivas on kohonnut korkeammalle ja pessayt puhtaaksi sinensä. Hieno harso on kokoontunut itäpuolelle aurinkoa ja näyttää niin lämpimältä kuin kesäinen poutapilvi.

Kuusinen mäki tuolla, ja toisaalla suuren selän kaukainen ranta, ne hämärtävät kuin autereen takaa.

Soimaan helähtää rinnassasi jokin. Se on kuin hopeakello kilahtaisi ja kutsuisi uuteen elämään kaikki uupuneet aavistukset ja herättäisi toiveet tuulahtelemaan jotain uutta, valoisampaa, avarampaa ja isompaa.

Et malta. Suksien selkään heittäyt ja annat niitten luikua loitolle ihmisten luota. Ei upota enää hanki ja yöllinen hieno lumi on vaan voiteena alla. Aitojen ylitse, nietosten poikki, puitten välitse, ja pitkin loivia rinteitä korkeimman kukkulan laelle!

Niinkuin jäälinna kohoo takanasi pimmennon puolella luminen kuusikko. Se uhkuu kylmyyttä ja jähmettää jäykkyydellään. Se on kätkenyt kohtuunsa

kaikki tammikuun pakkaset eikä laske niitä sieltä, ennenkun ne viruttaa pois huuhtikuun huuhteleva sade . . . Mutta tähän, missä seison, paistaa päivä täydeltä terältä. Ilma on lauhkea ja leuto. Se ei enää raatele eikä revi rintaa. Se on piehtaroinut puhtaassa hangessa, lämmin aurinko on sitä lauhduttant ja nyt se huljuu hyväillen rinnan kehyksissä, niinkuin pehmyt vetonen makeasta lähteestä.

Ei kuulu hiiskahdustakaan tänne ylös. Kerran vaan kuusikon sisästä tikan vihellys ja toisen kerran tiaisen terästiuku. Taikka pudota lupsahtaa petäjän oksalta lumiharkko hankeen, uppoo sinne ja painunut oksa ponnahtaa suoraksi. Alla on laakea luminen rinne, johon päivä vuodattaa valoaan täydeltä terältään. Siellä täällä risteilee sitä sujuva suksen

latu. Se murtaa hangen ja uurtaa sen sileään pintaan juovan, jonka verekseen reunaan päivän valoisa säde taittuu vieläkin valoisammaksi.

Alas laaksoon se johtaa. Sieltä näkyy notkelmassa pienonen kaupunki. Kirkko keskellä ja kirkon ympärillä katto kattossaan kiinni. Katoilla piiput, joista nousee savu rauhallisissa kiemuroissa niinkuin kopasta, joka on unohtunut itseksensä palamaan. Alempana tehdas ja sen rannassa sinertävä rivi jäälohkareita, äsken avannosta nostetuita. Hiljainen liikunta kaduilla. Ajava maalainen laskemassa jäälle. toinen sieltä nousemassa. Etempänä lumisella ulapalla pieniä mustia pilkkuja, eri haaroilla toisistaan. Ne näyttävät sijoillaan seisovan. — Ei kantaudu tänne risahdustakaan tuolta alhaalta. Ihmisten liikunta siellä käy kuin

silkkisukilla siputellen sametin nukkaa myöten.

On seisaus ilmoissa. Päivä ja yö ovat yhtä pitkiä. Valo ja pimeys tasaavat toisiaan. Vaaka ei kallistu kummallekaan puolelle. Talvi on kehittynyt korkeimmilleen. Se on perustuksensa lujittanut syväälle maahan ja rakentanut valmiiksi pienimmänkin koristeen päädyssään. Näetkö noita hienon hienoja lumileikkauksia katoilla ja puitten oksilla. Huippukin on valmis, harjakin täysitekoinen.

Mikä täydellisyys pienimmässäkin piirteessä, mikä puhtaus salaisimmassa sopeessa! Ei rakoa ei rikkaa. Niinkuin aamupäivällä sunnuntaisin, jolloin luodut lepäävät, ja odottavat, tietämättä mitä. Valo valautuu maahan, tarkoitustaan tuntematta. Kesäisin se paahtaa puitten

juuria, jouduttaa toukoja, tunkee mehua maahan, multa, juuriin ja lehtiin, ja virittää tulen suonissa palamaan. Nyt se vaan oleilee omiksi iloikseen, heijastelee hangella ja peilailee joutilaana pitkissä nietoksissa. Kuinka rauhalliseksi käy mieli täällä ylhäällä, sinun sauvaa vasten nojatessasi! Kuinka tuntuvat poistuvan kauvaksi kaikki ilkeys ja intohimot! Tulisinkin tunne sulaisi täällä ujoksi otsasuudelmaksi.

Vaan lyhytaikainen on luonnon rauhallinen lepohetki tuiman talven ja kevään välillä. Kevään kevät ei kaukaa kestä. Se livahtaa sormiesi välitse kuin kesäinen kirkko-aika. Haihtuu äkkiä niinkuin Juhannuksen aikaisen tuomen tuoksu. Talven täyteläinen lumilinna alkaa luuhistua. Leuto tuuli tiputtelee sen huippujen helat ja auringon säde

puhkoo säälimättä rakoja seiniin ja silteään siltaan.

Mutta nyt ei ole vielä se aika. Ei ole talvi enää, mutta ei kevätkään. Nyt on kevään kevät, on Juhannuksen Juhannus. Ota vaari siitä. Elä anna sen tuoksun jäädä tuntematta ja sen hilpeyden hukkaan haihtua.

Maaliskuulla 1889.

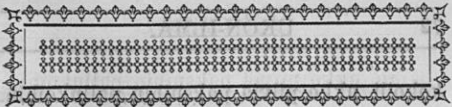

Ukon-ilma.

UKON-ILMA.

УКОН-ИЛВА.

Ukon-ilma.

Ukon ilma kulki eilen yli kaupungin. Se oli harvinaista tähän vuoden aikaan.

Edellisinä päivinä ilma lämpisi niin, että nosti elohopean varjossakin toiselle kymmenelle. Jäätikät ja viimeiset lumihanget kiiruhtivat sen minkä kerkesivät maan alle. Jäät alkoivat pudotella ja satamassa kävi paikattavien proomujen ääressä pauke kuin kasken hakkuussa.

Ukkosen enteitä oli ilmassa. Se valmisteli tuloaan. Päivä paahtoi kuin Juhannuksen aikaan, laimea etelätuuli tuoksutteli huoneet täyteen tuoresta, hyvänhajuista lämmintä. Ja luoteella

kokoili ukko pilviä paksuihin pallukoihin. Ne olivat mustan kellahtavia, hikisiä ja intohimoisen näköisiä.

Mutta ukkospilviksi ei niitä kukaan uskonut. Kyllähän niitä katseltiin, mutta arveltiin, että „niitä lienevät pilviään“.

Me kävelimme rautatiellä, kun kuului heikko jyrähdys.

— Ukkonen! sanoi toverini.

— Ei se mitenkään voi olla ukkonen. Siellä jossain hirsikokoja jyryyttävät.

Vaan oli se sittenkin ukkonen. Jymähti toisen kerran ja niin vakuuttavasti kuin keskikesällä. Ja sitten välähti salama ja kuului uudelleen jyrähdys.

— Uskotko?

Täytyihän minun uskoa. Eikä kauvan kestänyt, ennenkuin ryöpäkkä oli kiihkeimmillään. Mustan puhuva pilvi tulla tohisi täyttä karkua. Heitti uhkaa-

vasti ensimmäiset isot pisarat tomuiselle kadulle, niin että multa pölähti. Raastoi pitkät märät juovat seiniin. Peitti auringon paistamasta, välähti, jyrähti ja syöksi rankan sateen kuivaan maahan.

Juostiin huoneesen, mikä kerittiin. Sillä kukapa vielä tähän aikaan osasi ukkosen pelossa sateenvarjoja varustaa.

Vettä valoi virtanaan ränneistä ja räystäistä ja ihmislapset kiiruhtivat kuin kastuneet kanat suojapaikkoihinsa, märät vaatteet ruumista myöten. Satoi tajvaan täydeltä, salamoï, jyrähteli.

Mutta yhtäkkiä kohahti ilmassa niinkuin olisi ankara tuulenpuuska tarttunut kattohon käsiksi.

— Rakeita!

— Kah, rakeita!

Katuun, lankkujen päälle ja kattoihin ne iskivät, tullen korkeudesta tuimalla

vauhdilla, mutta kimmahdivat takaisin kuin kumipallot. Välistä niitä nakkeli niin sakeaan, ettei toista toisestaan eroittanut. Toisen vuoron tuli vähemmin, siellä täällä harvanlaiseen. Ja sitten taas niinkuin kaatamalla.

Se oli hupaista katsella kaupunkilaisten. Aikaihmisetkin seisoivat eteisten ovilla katsomassa. Ja heidän kainaloitensa alla lapset.

— Näin aikaseen ukkonen!

— Merkitsee kylmää kesää.

— Jo alkaa hiljetä . . .

— Nyt ei enää tulekaan.

Sateen humina oli lakannut. Se oli käynyt kaupungin yli ja paiskasiin juuri suurille selille.

Harmaana oli siellä itäinen taivaanranta. Jäät saivat parhaallaan vettä niskaansa. Mahtoi se tuntua nololta.

Seista siinä sijoillaan ja antaa päivän ja sateen selässään temmeltää.

— Hukka ne perii, sanottiin, kun siinä ovilta katseltiin.

Mentiin taas kadulle. Siellä lemusi ilma, päivä paistoi taas herttaisesti ja vesipisarat puitten paljailla oksilla kimeltivät kuin kesällä konsanaankin sateen jälkeen. Linnut jo virittivät säveliään. Västäräkki juosta piiperti katon harjalla ja keikutteli, iloisesti sirpatellen, pyrstöään. Ukkonen murahteli vielä mennessään muutamia kertoja.

Ja jäät näyttivät murheellisilta ja alakuloisilta.

Huhtikuun 30 p. 1887.

„SAVO,“

jota toukokuun 2:nä päivänä
1889 levisi 2,620 kappaletta,
niistä Kuopion kaup. 823, on
enin levinnyt sanomalehti
Savon maakunnassa.

Tilaajamäärä on yhä nousemassa:
tänä vuonna yli 500 enemmän kuin
viime vuonna.

Tätä paikkakuntaa varten aijotut
ilmoitukset tulevat ehdottomasti par-
haiten huomatuiksi „Savossa“, jota lue-
taan kaikissa kansankerroksissa.

Ylipäänsä on huomattava, että maaseutulehtien ilmoitukset luetaan paljoo tarkemmin kuin pääkaupunkien. Ilmoitushinta on 12 penniä ennen ja 10 penniä jälkeen tekstin.

„Savo“ koettaa tarjota vaihtelevaa lukemista ja sovittaa sisällyksensä niin, että se tyydyttää muitakin kuin paikkakunnan lukijoita.

„Savon“ toimittajia ovat: **J. Brofeldt** (Juhani Aho), **P. Brofeldt** ja **A. B. Mäkelä**.

Kirjoitti

P. K. Aho.

Sisältö: Sikomainen kertoma.
Köyhän ätkönnä.
Aiku-opetus.

Myytävänä

kaikissa maamme kirjakaupoissa:

Epäilijä.

Kuvaus neljässä näytöksessä.

Kirjoitti

Kalle Aho.

Jakaa Wickström ja Kumpp. Kirjakauppa
Helsingissä. Hinta 1 mk. 75 p.

Kansan Keskeistä.

Kirjoitti

Pekka Aho.

Jakaa Wickström ja Kumpp. Kirjakauppa
Helsingissä. Hinta 75 p.

Sisältö: Sikamainen kertomus.
Köyhän kirkkomatka.
Alku-opetusta.

Hinta 75 p.